

FOAIA POPORULUI

Prețul abonamentului:

Pe un an 3 fl. (6 coroane).

Pe o jumătate de an 1 fl. 50 cr. (3 coroane).

Pentru România 15 lei anual.

Abonamentele se fac la „Tipografia“, soc. pe acțiuni, Sibiu.

Apare în fiecare Duminecă

INSERATE

se primesc în biroul administrației (strada Poplăci nr. 15.) — Telefon nr. 14.

Un șir garmond prima dată 7 cr., a doua oară 6 cr. a treia oară 5 cr.; și timbru de 30 cr.

Lupta noastră.

În 31 Mai c. s'a ținut la Făgăraș adunarea de primăvară a comitatului Făgăraș. La raportul vicecomitelui, în care se arată starea comitatului, au luat cuvântul mai mulți Români, membrii ai congregației, și au dovedit cu probe, cari nu se pot răsturna, că relele de cari suferă populațiunea din Țeara-Oltului, își au isvorul în administrația și conducerea slabă, de care e părtaș comitatul.

Lupta Românilor a fost vrednică și inimoasă și cu toate că cu voturile a învins comitele suprem, adevărurile spuse de vorbitorii români au făcut o adâncă impresie chiar și asupra slujbașilor comitatensi.

Cetitorii noștri știu, că în primăvara aceasta în mai multe comitate Români și-au ridicat glasul și au luptat cu bărbăție împotriva încălcărilor de drepturi, ce le fac și voesc să le facă mai marii comitatelor și cu ajutorul acestora chiar și guvernul.

Astfel în comitatele Albei-de-jos, Hunedoara, Brașov, Sibiu, Arad, Caraș-Severin și mai în urmă în Făgăraș mai mulți fruntași români au scos la iveală lucruri zdrobitoare pentru fișpanii și slujbașii puși în fruntea acestor comitate și au protestat împotriva nouelor sarcine, ce voesc aceia să pună în interesul maghiarisării.

Aceste lupte și pășiri bărbătești ne implu inima de veselie, căci ele se țin de un punct al *programului nostru național*, în care se impune cea mai largă luptă a Românilor în comune, cercuri și comitate. Acei bărbați din numitele comitate, cari s'au luptat în congregațiile de primăvară, și-au implinit datorința de Români, cu durere pentru afacerile naționale și sunt vrednici de cinstea și recunoștința tuturor Românilor.

Dar' când privim cu mulțumită aceste lupte, nu putem să nu mărturisim, că ceea-ce s'a făcut și se face pe acest teren e lucru neîndestulitor. Lupta în comitate și prin comune *nu se poartă pretutindenea și nu de toți Români*. Eată un rēu, de care suferim noi Români din vina noastră.

Afară de comitatele pomenite mai sus, mai sânt și alte comitate locuite de Români, dar' vocea acestora nu s'a mai auzit de ani de zile. Ear' de altă parte și în comitatele numite, în cari Români au dat bune semne de viață, prea puțini sânt acei Români, cari s'au aruncat în vârtejul luptei, cu toate că știut este, că chiar în aceste comitate numărul virilistilor români este destul de însemnat.

Care este cauza de virilistii români, cari sânt cei mai luminați bărbați de-ai noștri, nu-și fac cu toții datorința în comitate? Pentru-ce nu iau parte la luptă alătura su soții lor, ba de multe-ori nici nu se înfătoșează la adunări?

Eată niște întrebări, la cari răspunsul îl putem da, cu cuvântul: *nepăsare*. Da, nepăsarea față de afacerile noastre, a fost și este în mare parte cauza, că în treburile politice nu putem da înainte. Aceasta e cauza, că „domnii“ maghiari din comitate și chiar în comune, își fac treburile cum le vine mai bine la socoteală, trăgând jarul la oala lor.

Poate să mai fie și de aceia între noi, deși mai puțini, cari își vor zice: nu mergem la adunările comitatense și nu ne luptăm, fiind toată lupta zădarnică; fișpanii și slujbașii comitatelor cu partida lor ne înving cu voturile și astfel toată truda noastră e de geaba.

Pe cât de păcătoasă e această credință, pe atât este ea și de greșită. Din istoria popoarelor se știe, că drepturile nici când nu s'au câștigat stând cu mâinile în sân, ci totdeauna prin luptă. Lupta oțelește puterile unui popor și-l duce la isbândă.

Împregiurarea, că sântem învinși cu voturile, nici să nu ne supere, nici să nu ne descurăgieze. Dimpotrivă fiind încredințați, că dreptatea pe partea noastră este și că dovezile, ce le putem aduce împotriva relei administrații, îi șgudue pe cei-ce calcă adese-ori legea în picioare — aceste mai mult să ne împintene la luptă și la lucru.

Dacă cuvântul nostru azi e neluat în seamă, poate să fie mâne sau poimâne, căci cauzele drepte, susținute de oamenii

FOIȚA.

Vîrful cu dor.

Din „Poveștile Peleşului“.
(Urmare și fine).

Când ti redeschise earăși: Luna și stelele erau adunate în acel palat și păreții lui străluceau de strălucirea lor. Luna ședea pe un tron înalt și frumos, și se uita la stele, cari se țineau de mână și jucau o horă. Cu cât cerul devenea mai negru, cu atât se înmulțeau și stelele, și de câte-ori luna da un semn, o stelută din cer alerga și intra în palat. Astfel se adunară și o mulțime de stele de tot mic, cari, ca copii, se rostogolean unele peste altele și rîdeau și jucau la picioarele lunei. Altele pășeau pline de maiestate cu o coadă lungă, pe care o trăgeau peste toate vîrfurile munților, cât e Buceciul de lung. Cozile erau purtate de multe stele mici, toate în vestimente strălucitoare, cu cununii și cu coroane de o frumșeță rară. Porțile palatului se lărgiră dela sine, când apărură stelele cele

maiestoase. Una din ele porunci lunei, să se coboare de pe tron și să-și servească. Pe urmă făcu semn lui Ionel, și îi zise: „Vino fiu de cm, fii soțul meu! Vino cu mine, să cutrieri lumea întregă, să ai de slugi stelutele mele, și să fi însuși pătruns de lumină ca o stea strălucitoare“.

Ionel se însăntase până la pragul porții fără a-și da vre-o seamă de ce făcea, și ascultă doinele cele frumoase, însoțite de cântecul lin al celorlalte stele. Atunci luna își ridică capul și se uită la dînsul. Ea sămăna atât de mult cu Illeana, încât Ionel se țină de mână și strigă: — „Și de ar fi toată lumea la picioarele mele, aș dărui o Ilenei“.

Atunci se făcu de odată un fremăt mare și un vuetare și pe urmă un trăsnet cumplit. Stelele se repeziră spre cer într'un șir nesfârșit și maiestuos. Palatul se cutremura și se surpa și acoperi pe Ionel. Ear' luna se uită palidă și tristă spre troianurile de omet.

Piticii de munte înșă, cari auziră trăsnetul înfricoșat peste capetele lor, eșiră încet din sinul muntelci spre a vedea, dacă locuința

lor nu e amenințată de vre un pericol. Ei descoperiră niște ruine mari de tot de petri scumpe, din cari fusese clădit palatul. Plini de bucurie, ei începură a culege aceste comori minunate și a le căra înlăuntrul muntelui, unde le adunau în bolte puternice. Astfel deteră ei și pește Ionel. Fiind că el nu se părea a fi fără viață și era atât de frumos precum nu era nici unul din dîșșii, li-se fău milă de dînsul, și îl aduseră și pe el cu multă muncă și osteneală în jos, în fund, unde-l așezară pe muschiul cel mai moale ce se putu șfia. Ei scoaseră apă din fântânile lor cele calde și din cele răci, îl spălărară, îi făcură o baie și-l aduseră pe urmă la lacul cel mareț de sub pământ, care sătură toate celelalte ape. Ei îl afundară îndată în apă, și îndată el se făcu sônătos și se uită cu mirare împregiurului lui.

„Unde sânt eu? zise el în șfârșit.

În adevăr el nu putea să nu se mire, căci peste dînsul se înălța o boltă nemăsurată de stâncă lucitoare, care se perdea în noaptea cea întunecoasă. La picioare se întindea un

curagioși și destoinici, totdeauna au eșit învingătoare.

În privința aceasta avem între multe altele o frumoasă pildă în luptele Romanilor vechi. În Roma la început poporul era apăsător și drepturile lui nu erau băgare în seamă din partea mai marilor, a *patricianilor*, cum se numiau aceștia. După lupte lungi și crâncene s'a dat voe poporului să-și aleagă doi încredințați, cari să aibă intrare în *senat*, adică în sfatul patricianilor și aici să apere drepturile poporului. Acești încredințați s'au numit *tribuni*. Ei la început au fost primiți numai la ușa în sfat și cuvântul lor era puțin luat în seamă, dar' prin luptă și stăruință, fiind spriginiți de popor, au ajuns la putere foarte mare în *senat*. Ei propuneau legi spre binele poporului și aceste trebuiau să fie primite, ear' dacă vre-un patrician vorbea împotriva poporului sau zicea să se ia măsuri nedrepte, tribunii strigau în *senat*: *veto* adică „opresc“ și atunci trebuia să înceteze ori-ce discuție.

Poporul român și tribunii lui însă numai prin lupte stăruitoare și curagioase au ajuns la aceste drepturi.

Să urmărim și noi în privința aceasta poporul roman! Să lăsăm la o parte nepăsarea și credința greșită, că nu vom isbuti în lupta noastră dreaptă. Să lucrăm și să luptăm cu toții în comune, în cercuri, la alegerea de deregători, în adunările comitatense și peste tot locul, unde legea ne dă dreptul și atunci de sigur soarta noastră se va întoarce spre bine în toate privințele.

Să nu așteptăm, ca străinii să se îngrijească de noi, căci în veci negrijiți și apăsați vom rămânea, ci noi să cercăm a ne croi soarta, luptând toți și pretutindenea împreună cu curagiu, însuflețire și muncă necurmată.

Iac, atât de mare, încât se părea că umple tot lăuntru pământului. Și acest lac se perdea în întunec, și de giur împregiur în apropiere stau, aleargă, se cățarau mii de pitici, cu barbe lungi și cu lumini în brâu sau pe cap. Ei aduceau în șiruri nesfârșite petrele cele scumpe, le spălau în lac, ceea-ce măria strălucirea lor, și le puneau în rânduială în camere și în prafuri. Mulți veneau pe p'ute cu petre cu totul necunoscute. Alții încăreau plutele spre o lungă călătorie și se depărtau cu ele de mal.

În bolta cea măreață era o amestecătură de vo-i și de lumini care ameți pe Ionel cu desăvârșire. Dar' se părea că fiecare știa exact ce avea de făcut, afară de acei, cari erau împregiurul lui Ionel și cari nu știa ce să facă cu dînsul. De odată îl apucă și pe Ionel dorul să călătorească cu ei în depărtarea cea necunoscută și întunecată. El se repezi tocmai spre o plută, care era să pornească. Atunci eși din apă o femeie frumoasă care sēmăna cu Ileana, pe cum o soră samănă cu altă soră. Ionel își totinse

Procesul Mehadicanilor. Mercuri înainte de Rusalii s'a făcut cunoscut la tribunalul din Caransebeș sentența, ridicată la putere de drept, în procesul Mehadicanilor. Procurorul a poruncit, că se fie numai decât închiși cei osândiți, cari mai au să șadă *trei luni* în temniță, căci *trei luni* li-s'a socotit cât au fost încercetare. Apărătorul, domnul Dr. *Isidor Pop* și osândiții au cerut 30 de zile amănare pentru a cere dela M. Sa grație, pe temeiul faptului recunoscut în sentența Curiei și Tablei reg. că organele administrative au ațitat pe oameni prin purcederea lor neomenoasă. Nu li-s'a dat însă nici o amănare. S'a cerut apoi pe cale telegrafică dela ministrul de justiție eliberarea osândiților. Răspunsul până acum nu-l cunoaștem.

Bánffy și fișpanii. Înainte cu cinci ani, au luat fișpanii din Ungaria și Croația hotărîrea de a se întîlni în fiecare an la un *chef* în Budapesta, și anume în ziua încoronării M. Sale de rege al Ungariei. S'au adunat deci și în anul acesta, și numărându-se, au văzut că sînt tocmai *douăzecișidoi*, din cei șezeci și câțiva, pe cari e fericită țeara a-i avea. Au plecat deci atîția câți erau, la prim-ministrul Bánffy, pe care l-au rugat să depună la treptele tronului omagiale corpului fișpănesc, ear' dînsul (Bánffy) se primească deplina lor încredere. Firește, Bánffy le-a mulțumit, adânc mișcat de acest semn de alipire, și le-a zis, că între dînsul și comitate legătura o face fișpanul, de care dînsul a avut, are și *va avea mare trebuință!*

Aceasta o credem, căci Bánffy prin fișpanii sei pune la cale administrația prin țeară.

Sara a fost banchet fișpănesc în un hotel, cu muzică, șampanie, toaste și alte petrecării, la cari se pricep atît pe bine slujbașii noștri, dela cel mai jos scriitoras, până la fișpanii și ministri.

Avis.

Cu 30 Iunie st. v. a. c. încetează abonamentul la „Foaia Poporului“ pentru aceia, cari au abonat-o pe jumătatea dîntîiului a anului curent. Rugăm deci atît pe aceștia, cât și pe toți iubitorii „Foi Poporului“ să binevoiască a trimite până la termen abonamentele, ca să nu fim siliți a întrerupe expedarea foii. Abonamentele se fac pe $\frac{1}{2}$ de an sau pe un an, cu prețurile, ce sînt publicate în fruntea foii.

brațele spre ea. Se auzi strigătul „Ileano, și se văzu Ionel asvîrlindu-*o* în apă. Dar' douăzeci de brațe puternice puseră mîinile pe el, și altele tot atît de sdravene începură să-i dea o bătae țeapănă.

El se apără, fiind că femeea cea frumoasă tot îi făcea semne: însă piticii îl țînură în loc și începură plini de mînie să-l zdrobească cu petri.

Atunci apăru dinaintea lui un pitic de munte încoronat, ordonă la toți să stea locului și zise:

„Te înșeli, Ionel! Mireasa ta nu e aici. Ea este în vale și te așteaptă. Aceasta este mireasa mea și eu o aștept de un șir lung de ani“.

Femeea cea frumoasă se uită mînioasă, ceea-ce-i ședea foarte bine, amenință și dispăru în valorile lacului. Regele cel mic suspină. Ionel suspină și el. Și suspinară și toți piticii, ca supuși buni și credincioși. Dar' ei tot țineau petrele în mîna, căci nu știa dacă moartea lui Ionel nu era hotărîită. Regele însă se uită cu duioșie la ciobanul cel frumos,

Autonomie.

Biserica romano-catolică din Ardeal și Ungaria este pe cale de a-și avea *autonomie* și a să organize pe temeiu autonom.

Ce însemnează aceasta ne vor întreba poate unii din cetitorii noștri? Eată că le răspundem: biserică autonomă se numește aceea, care are dreptul guvernării de sine, adică în care biserică membrii ei, preoți și mireni, au dreptul de a dispune asupra averilor și fundațiilor bisericesti și școlare, au libertate religioasă și de învățămînt. Cu un cuvînt biserică autonomă este în privința guvernării sale bisericesti și școlare neatârnată, să înțelege, că între marginile legilor statului.

În Ardeal și Ungaria sînt biserici cu autonomie și fără autonomie. Biserică cu autonomie este spre pildă biserică română greco-orientală sau ortodoxă. Autonomia acestei biserici a întemeiat-o marele arhieru *Andreiu Șaguna*.

Biserica romano-catolică până acum n'are autonomie, deși credincioșii ei de mult timp au făcut deosebiți pași și mișcări pentru a se organiza astfel. Dorința lor se vede, că să se va implini nu peste mult. Pe temeiul prealaltelor rezoluțiuni din 29 Noemvrie 1895 și 14 Maiu a. c. s'a hotărît convocarea în vreme de șese luni a unui congres, care să organizeze autonomia catolică în Ardeal și Ungaria.

Aceste mișcări și porneli pe noi Românii încă ne privesc foarte de aproape, fiindcă o parte a poporului românesc se ține de biserică română gr.-cat. care e unită în credință cu romano-catolicii.

Biserica română unită sau Metropolia unită din Blaj, dimpreună cu episcopii ei, a fost dela început neatârnată în patrie și a atârnat în cele bisericesti numai dela Sanctitatea Sa Papa dela Roma. Când biserică rom.-cat. are să-și capete autonomie, lucrul cel mai firesc ar fi, ca

ordonă îndată ca să fie spălat cu ape, cari lecuiesc, căci el sîngera din multe răni, și după-ce îl reînvi și înfrumuseță îl scoase în virful muntelui unde-l aflase.

Acolo regele cel mic își luă ziua bună și-i zise: — „Ionele! Greu ai păcătuit. Ți-ai uitat datoria pentru o femeie frumoasă. Credința ta cătră datoria ce ai, este încă mai mare, și cu toate că înțeleg cele-ce să petrec în inima ta, totuși nu pot să depărtez dela tine pedeapsa care te așteaptă.“

Cu inima grea pune Ionel piciorul pe virful cel singuratec de munte, împregiurul căruia viaa vijelia. Furtuna creștea cu fiecare minut, ca și cum ar fi vrut să asvârle de pe înălțimea lui pe omul ce ședea acolo singur singurel, ca și cum ar fi vrut să-l zdrobească în mii de fărîmături. Ionel se acăță de o strîncă și se uita cu o hi sîlbatici împregiuru-și, așteptînd noi inimi, nouă pericole și rouă încercări. Deodată i-se făcu, ca și cum l-ar apăsa vijelia spre pămînt, ca și cum ar muri de durere. Încă mai tare se acăță el de stîncă, care se părea că se cu-

biserica română unită să se organizeze și ea cu autonomie proprie, ca biserică neatârnată. Așa ar fi să fie, dar' noi știm, că în fericita Ungarie să pun pedeci celor mai drepte și legitime dorințe ale cetățenilor. Așa este și în cazul de față.

Organisării de sine stătătoare a autonomiei bisericii românești unite nu numai că 'i-se pun pedeci din partea catolicilor, dar' să fac încercări, ca ea să nu se poată întemeia. Astfel de încercări s'au făcut în trecut și se fac acum. Dorința catolicilor, în care joacă rolul și șovinismul maghiar, ar fi, ca biserică română unită să se supună și contopească în biserică rom.-cat. din Ungaria, care este maghiară.

Trebue deci să mărturisim, că biserică română unită este azi foarte amenințată. Prin aceasta amenințat este poporul român, așa că îngrunchiarea și contopirea bisericii române unite în autonomia catolică ar fi o mare primejdie națională.

Datorința fiecărui Român, fie el unit sau neunit, este să lucreze într'acolo, ca primejdia să se delature. Și precum se vede, aceasta să va și face. O mișcare îmbucurătoare s'a pornit în privința aceasta. Anume 14 din cei mai însemnați bărbați de ai noștri, din toate părțile locuite de Români, îngrijați de soarta bisericii unite, care este, repetăm, o însemnată cauză națională, au convocat o conferință națională pe 29 Iunie st. n. c. în biserică română gr.-cat. din Cluj, la care s'au invitat credincioșii români gr.-cat. din archidieceza Blajului și din celelalte trei diecese unite.

Acesta este un bun început și o bună basă a luptei, ce trebue să se înceapă pentru câștigarea autonomiei bisericii unite. Datorința Românilor uniți este, ca să ia parte la conferință, din toate părțile, cât mai mulți, poporeni din fiecare parohie și proropopiat și să-și spună dorința cu privire la organizare. Poporul român în momente primejdioase una a

tremura. Și în vuetul și trăsnetul care-l încungiura, Ionel auzia voci, cari îl chemau, cari îl desmerdau, cari îl amenințau. Era ca și cum ar fi mai multe voci, ca și cum ar fi o singură voce. Pe urmă se părea că erau sunete de trîmbite, cari cutremurau adâncul creierilor lui. Atunci se schimbă dragostea sa către Ileana în ură amară și neîmpăcată, căci ea îl trimisese la moarte cu surisul pe buze. El se hotărî să rămăie acolo unde era până în sfârșit cu credință: ear' de va mai scobori vre-odată în vale, să-și zică în bătaie de joc o ziua bună, și nici o femeie să nu-și mai răpească inima, ci aceasta să fie numai a oilor sale, pe care le părăsise fără conștiință.

Atunci răsună din adâncul stâncilor o voce puternică:

„Fiule! Ești al meu! nu-mi mai scapi din mâni: Ești al meu pentru veci“.

Și în acelaș moment stâncă se prefăc într'o femeie uriașă, care îmbrățișă pe Ionel cu brațe de peatră și-l sărută cu buze de peatră. Plin de groază, el se silia să scape, dar' nu putea.

fost în cuget, una în simțiri și credem, că aceasta se va adevăra și de astădată.

Excelenția Sa Metropolitul și Episcopii dieceselor nu 'și-au spus cuvântul, dar' în curând vor ține o conferință, unde vor hotărî ce să facă, fiind sigur că Înălții Prelați vor apăsă autonomia, dimpreună și în unire cu turma îndreptată păstoririi lor.

Numai astfel, mergând mână în mână capi, fruntași și popor și spriginindu-ne toți unul pe altul și luptând cu dibăcie, curagiu și fără șovăire, vom putea delătura pedecile și cursele, cari se pun, și vom putea mântui cauza bisericii și a poporului românesc.

Gendarmii în lucrare.

Patrioților noștri le-a părut bine întotdeauna și le pare bine și azi, dacă naționalitățile nemaghiare și cu deosebire noi Români, s'ntem brutalizați și împușcați de gendarmi. De câte-ori s'a întâmplat, că acești slujbași armați, puși pentru siguranța cetățenilor, 'și-au arătat „vitejia“ față de poporul nostru, bătând și împușcând Români nevinovați, nici un glas de protestare nu s'a ridicat împotriva acestor fel de nelegiuiri, nici în ziare, nici în d'etă. Ba ziarele întotdeauna au luat în apărare deregătoriile și gendarmii, precum am văzut acum mai în urmă la Mehadica, bucurându-se oare-cum, că „răzvrățitorii“ și „vânzătorii patriei“ au fost învățați la bună rânduială.

„Patrioții“ în oarba lor încredere n'au crezut, că stăpânirea liberală-jdovească, vâzând că nu e trasă la răspundere pentru barbariile gendarmerești, făcute față de noi, va da frâu liber gendarmilor să purcedă tot astfel și față de maghiari.

Și eată, că întocmai așa s'a întâmplat.

De câțiva ani încoace adese am văzut, că gendarmii au brutalizat în multe părți țerani maghiari. Ear' casurile de acest fel, în loc să fie mai rare, să tot înmulțesc.

În săptămâna trecută nu mai puțin decât în trei locuri din Ungaria gendarmii au vărsat sânge și au pușcat oameni, lăsând în jale adâncă văduve și băieți orfani.

Astfel în comuna Alpar (comit. Baranya) oamenii au protestat împotriva așezării unei noue stații la tren.

„Cine ești tu?“ strigă el. Oare tot iadul este conjurat în contra mea? Cine ești, dacă nu ești Vifora? Femeea devenise din nou stâncă și prin vijelie răsunau aceste cuvinte:

„Sânt dorul. Și tu ești al meu. Cele din urmă buze, pe cari le-ai sărutat sânt ale mele“.

Într'o clipă se făc liniște și pace și soarele reeși. Razele lui picau pe un om palid, care, răzemat de buciul său, se uita în vale și până în Dunăre. El nu mai suspina. El nu se mai mișca. Inima nu-și mai bătea. Brațele îi stau încrucișate pe piept. De abia o mișcare greoaie a genelor îl trăde, că mai trăiește.

Atunci începură toate a se mișca giur împregiur, omătul și ghița se topiau și curgeau spre vale, și sub omăt și sub ghița se ivia iarbă verde. Ionel nu se mișca. Pădurea se desbrăca de frunzele cele uscate și mugurii se întreceau unii cu alții. Lui Ionel se părea că nici nu-și pasă. Ciripit de paseri se răspândi din vale spre munte în sus și vuetul păraeilor după o ploaie caldă. Ionel nu auzia. Era ca și cum s'ar aduna împregiurul lui tot ce e

Locnitorii, întăriți contra reprezentanței lor, au atacat casa comunală, unde se ține tocmai ședința în afacerea stației de tren. Gendarmii au încercat să respingă mulțimea, dar' nerezând, au dat mai multe focuri. O femeie a fost omorâtă, doi țerani răniți de moarte, ear' mulți greu răniți. Nu peste mult o companie de honvezi a sosit la locul sângeroasei răscoale și a risipit mulțimea, făcând ear' liniște.

O altă vărsare de sânge s'a întâmplat în Nadudvar, lângă Dobrișin. Aici s'au adunat socialiști unguri și nevoind să se imprăstie, au venit în atac cu gendarmii. Aceștia au pușcat, rămânând în fața locului un mort și mai mulți răniți.

Mai grozavă însă a fost întâmplarea dela Elemir (comit. Torontal). Aici gendarmii au fost trimiși să apere pe nedrept pe un arăndaș jidan împotriva poporului, dar' au pățit-o rău. Lucrurile s'au petrecut astfel:

„Arăndașul jidan Löwy, care ține în arândă moșia mamei ministrului Daniel, 'și-a luat lucrători străini pentru seceriș și treerat și totodată a oprit pe țeranii din loc a trece peste moșia sa. Arăndașul voia acum să treacă dinsul o mașină de treerat peste pășunea comunală, ca să o ducă la moșia sa. Locuitorii din sat însă voind să-și dea împrumutul, 'l-au oprit a trece mașina peste pășunea lor. Löwy a recuirat patru gendarmi, și aceasta a ațitat și mai mult mulțimea. Erau ca la 700 de oameni adunați pe islazul comunal, dintre cari unii au început a vătoma gendarmeria. Gendarmii pun a'unci mâna pe arme, trag câteva focuri, și pe câmp cad doi morți și șapte greu răniți. Inversunarea poporului a erupt acum cu toată tăria. S'au năpustit asupra gendarmilor prefăcând în bucăți pe doi din ei, cu coasele și cu furcile de fer, ear' ceialalți doi au scăpat cu vieața astfel, că au luat-o la fugă.

La ameazi au sosit miliție în sat, o companie dela Seghedin. S'au făcut mai multe arestări.

Eată asemenea lucruri se petrec la noi, în „fericita“ Ungarie.

Nicăiri, în nici un stat cult, țeranii nu s'nt puși astfel la dispoziția și bunul plac al gendarmeriei și puterii armate ca la noi. Vai însă de aceea țeară, în care cetățenii s'nt într'una bătuți și împușcați, ca niște făcători de rele, chiar din partea aceloră, cari au datorința de a susține în țeară buna rânduială.

viu pentru a-l trezi: dar' în zădar. El se uita țintă în vale, spre Dunăre, ca și cum ar fi de peatră. Deodată se ivi însă vieață în trăsurile feței sale. Ochi începură a-și străluci, fața 'i-se roși puțin. Cu brațele și cu capul întinse, el căuta se audă lătratul apropiat al cânilor și sunetul telincelor. Acum vede el bine oile lui cum veniau. Atunci puse buciul la buze pentru ale cânta de bunăvenire; dar' numai decât scapă buciul, și apucă inima cu mâinile, și strigând „mor“, Ionel pică la pământ fără suflare.

Câinii lui ajunseser. Ei îi lingeau mâinile și fața. Veni și miorița lângă el și strigă. Veniră și ciobanii și-l chemară pe nume. Ionel însă zăcea jos întins, cu un suris ceresc pe fața 'i slabă, și nu da nici un singur răspuns. Buciumul, care mai odineoară era încă însuflețit de suflarea lui, sta rupt în două. Giur împregiur nimic nu purta semnele luptei tinărului voinic. Ciobanii îl înmormântară, unde-l afară. Ear' virful muntelui îl numiră — Virful cu dor.

Din comitatul Făgăraşului.

Adunarea de primăvară a comitatului Făgăraş s'a ținut la 31 Maiu c. La ordinea zilei au fost multe obiecte, dar' discuție mai vie s'a făcut la raportul vicecomitelui, la care a vorbit dintre Români harnicul tinăr *Dr. Ioan Şenchea*, care a arătat cu dovezi puternice, că relele în cele administrative, economice etc. se nasc din vina administrației măşter. În sfârşit dl Şenchea a făcut mai multe propuneri. A mai vorbit preotul din Vad, *Ioan Bunea* arătând între altele, că reuniunea economică a comitatului ar trebui să fie cu *limba română* şi să urmărească scopuri bine pricepute de-ale poporațiunii, apoi ia în apărare preoțimea română, atacată de *Benedek Gyula* în o cuvântare rostită mai înainte.

Cu toate aceste raportul vicecomitelui a fost primit.

La socotelile fondurilor comitatului pe 1896 a vorbit dl *Dr. Ioan Turcu*, arătând cum se face risipă cu banii, la unele fonduri, mai cu seamă la fondul de drum.

Observările și propunerile dlui Turcu au lovit ca opăreala pe dnii dela comitat, ca și ale dlui Şenchea făcute la mai multe obiecte.

Românii din Făgăraş 'și-au făcut datoria, dar' durere, că numai acești trei pomeniți mai sus au intrat în luptă, ear' mai mulți membrii români au și lipsit dela adunare. Când oare vom pricepe noi Românii, că numai lucrând cu toții împreună, umăr la umăr, vom putea să înaintăm și să fim tari?

SCRISORI.

Examen și adunare învățătorească.

S. Mărghița, 5 Iunie n. c.

Stim. dle Redactor!

În 30 Maiu n. c. s'a ținut examenul cu pruncii școlari în comuna Săn-Mărghița (tract. prot. al S. Mărghiței).

La orele 7 a. m. s'a ținut serviciul d-zeesc prin dl preot din loc *Gregoriu Dragoș*. Au luat parte afară de unul, toți învățătorii din tract. Răspunsurile la sf. liturgie 'l-ua dat corul școlarilor din loc, condus de dl inv. local *Paul Goron*, a căruia voce dulce ne-a încântat. La sfârşitul sf. liturghii preotul a ținut o vorbire meduoasă despre însemnătatea școlii și învățământului, arătând și greutățile cu cari au să se lupte învățătorii, și asemănând evangelia orbului cu neștiința poporului. După serviciul bisericesc la 10 ore în frunte cu on. domn *Pavel Salvanu*, zelosul preot din Ciaba, în calitate de președinte, înlocuind pe dl protopop *Alexandru Ghelner*, ne-am dus la școală.

În școală am aflat o mulțime de popor fruntaș, nu numai Români, ci și Unguri.

Examenul s'a început cu „Împărate ceresc” cântat în cor de pruncii școlari. După aceea dl președinte a ținut o vorbire frumoasă, care a fost ascultată cu multă plăcere din partea tuturor, apoi a luat cuvântul dl

inv. local *Paul Goron* salutând și bineven-tând adunarea învățătorească și pe cei de față; între altele a vorbit și despre „*iubirea limbii materne*”. Pruncii au răspuns din toate obiectele de învățământ cu multă pricepere. Dar' mai ales ne-a surprins cetitul frumos al pruncilor din desp. III-lea. După fiecare obiect s'a cântat câte o poezie, încât ai fi tot ascultat. S'au declamat mai multe poezii, între altele „*Glasul unui Român*” Copila română” și „*Noi vrem pământ*”. Inima nu mă lasă să nu spun, că o fetiță de 8 ani a dlui inv. din loc, *Sabina Goron* a declamat poezia „*Limba mea*” așa de frumos, încât a indușoșat pe toți cari au auzit-o. După aceea s'au predat două dialoge, unul între doi școlari: „*Cum se fobogătesc jidanii*”, și altul despre „*măestru*”. Amândouă așa au fost de natural predate, încât toți am rămas uimiți.

Examenul s'a încheiat cu cântarea „*Luminează-te*”, după care a urmat vorbirea de încheiere a președintelui, arătând folosul învățătorească și îndemnând pe părinți a-și da copii la școală; dlui inv. 'i-a mulțumit pentru zelul și sporul ce a făcut. Dași dl învăț. *Paul Goron* are de a se lupta cu multe greutăți fiind, că în această comună este și o școală de stat, din cele de sus se vede, că 'și-a făcut destul chemării și examenul adunarea învățătorească 'l-a constatat în protocolul adunării „*de foarte bun și peste așteptare*”.

După examen s'a ținut adunarea învățătorească, unde s'a cetit o lecțiune despre „*folosul poamelor și înmulțirea pomilor*” de inv. *Vartolomeiu Beseștia* din *Arpașteu*. După aceasta s'a constatat numărul membrilor prezenți, s'a făcut mai multe propuneri și s'a statorit locul adunării viitoare. În urmăni-s'a făcut cunoscut, că adunarea generală a învățătorilor din giurul Gherlei nu să va ținea în *Cristolțul-mare*, ci în *Lozna-mare*. Înainte de a încheia nu pot să nu spun aceea-ce am auzit din gura mai multor poporeni fruntași, că dl inv. *Paul Goron* nu numai pe terenul învățământului a făcut mult spor, ci a făcut mult bine, că fiind ales de președinte la averea fostilor urbaliariști a câștigat pe seama lor în timp pe 2—3 ani câtră pășunile aceste, încă vre-o 22 jug. pășune, așa că poporul astăzi e în stare a-și pășuna mai toate vitele din sat în aceste pășuni cu preț de 1 fl. 50—2 fl. de vită, astfel a scos pe popor din mâinile nemeșilor. — Mult a lucrat până când a văzut pământul mai sus numit intabulat pe numele fostilor urbaliariști, căci au fost peste 475 cumpărători, care lucrare a făcut-o însuși aproape fără nici o răsplătă.

Nu știăm, că a cui e vina de grădina și curtes școlii sunt într'o stare de tot rea, desgrădite și pășune porcilor și găștelor. În urmă am aflat, că curatorul primar *Dumitru Farcaș* este cel mai mare dușman al școlii române, căci pe copii lui nu 'i-a trimis tot anul la școală, ci mai bine li trimite la porci. Dar' nu e mirare, că însuși trăește în căsătorie nelegiuită, având 4 copii; oare cum poate sta un atare om lângă altarul domnului?

Știe consistorul diec-san din Gherla, că un om care trăește în căsătorie nelegiuită, este curator primar?

Mult timp va rămânea în inima mea bucuria ce am avut la examenul din Săn-Mărghița; deo bunul Dumnezeu tot asemenea învățători.

Unul din cei de față.

Vieța și faptele

lui

Stefan Vodă

cel mare și bun, domnul Moldovei

1457—1504

de *George Cătană*, învățător.

(Urmare.)

Turcii după-ce *Vlad Țepeș* fu bătut și alungat în Ungaria, pun pe tronul Țerii românești pe *Radu-cel-Frumos*, fratele lui *Vlad Țepeș*. Acesta alungă garnisoana *ungurească* din Chilia și o înlocuiește cu una turcească. *Stefan-cel-Mare* după aceea căută a-și mai face aliați, cari să-l ajute în vreme de nevoe. Astfel trimise el soli la *Simion Cneazul* din Chiev și ceru în căsătorie pe sora acestuia, pe *Eudoxia Olelcovici*.

Cneazul se bucură mult de aceasta și în 5 Iulie 1463, ear' după cronica putneană în 1464, se sərbă nunta lui *Stefan* cu această *princesă*. Din nefericire însă această Doamnă trăi numai 3 ani de zile și muri lăsând după sine doi fii, pe *Alexandru* și pe *Elena*. Unii cronicari zic că acest *Alexandru* nu pută fi fiul *Eudoxiei* ci al *Maruștei* *) o altă soție a lui *Stefan-cel-Mare*. Aceasta se presupune a fi fost cea dintâiu soție a lui *Stefan*, căci *Stefan* s'a suit pe tronul *Moldovei* în anul 1457 și în anul 1463—64 s'a căsătorit cu *Eudoxia*; adevă după o domnie de 6 ori 7 ani. Nu se poate, că el se fi stat pe tron 6 ori 7 ani neînsurat, și deci trebuie să credem că această *Marușcă* să fi fost cea dintâiu soție a lui *Stefan*, ear' acest *Alexandru* a fost fiul ei și nu al *Eudoxiei*. Că acest fiu *Alexandru* nu a fost al *Eudoxiei* ne arată și inscripțiunea dela *Resboeni*, unde zice între altele: „Și noi *Stefan Voevod* și cu fiul nostru *Alexandru* eșit-am înaintea lor aici, și am făcut cu dênșii mare războiu în al 20-lea an curgător al domniei, (26 Iulie 1477) Atunci *Alexandru* trebuia dară să fi fost de 11 ori 12 ani, va să zică copil și ca atare nici nu putuse lua parte la această luptă. De aici se vede, că *Alexandru* nu era fiul *Eudoxiei* ci al *Maruștei* și că aceasta fusese cea dintâiu soție a lui *Stefan*, ear' *Eudoxia* a doua soție.

În 24 Septemvrie 1472 *Stefan* se căsătorii a treia oară cu *Maria* din *Mangop*, o greacă din familia împărătească a *Comnenilor*.

Am zis că *Stefan-cel-Mare* asediase cetatea *Chilia* (care era a țerii Românești) dar' neputându-o lua, se întoarse îndărăt.

*) *Măchisedec* în *Revista Tocilescu*.

(Va urma.)

Pe șes.

Vezi ilustrația.

Ploaună, tot ploaună într'una. Din toate părțile vin vești, despre ploi mari, ruperi de nori, esundări de rîuri și apoi despre pagubele, ce fac apele. Poduri rupte, drumuri, case și alte zidiri stricate și roada pământului nimicită: eată urmele triste, ce le lasă după sine apele infuriate și cari pun pe gânduri pe oameni.

E rău, rău de tot aceasta, dar' trebuie să ne mîngăiem, că în alte părți poate e mai rău. Și e mai rău pe vreme ploioasă pe șesurile mari și oable, unde apa stă baltă. La noi, prin ținuturile pe unde locuiesc Românii, locurile sînt muntoase și apele să scurg în curînd, așa că oamenii își pot vedea de lucru și-și pot încirpa cele stricate de ele.

Pe șesuri însă apa n'are scurgere și stă locului săptămîni de arîndul, nămolind bucatele și drumurile. Chiar și prin sate stă pe ulițe și se face o mocirlă subțire, care ajunge până la genunchi.

va scăpăra scînteia, — și va scăpăra. Când veți vedea-o, adăpostiți-o cu grije să n'o stingă vre-un vînt, întrețineți-o ca pe o candelă, puneți în ea undelemnurile cele mai curate, adică *simțimentul dreptății și al datoriei*, și fiți încredințați că foarte curînd scînteia se va face flacăra și flacăra se va face văpaie. *Poți să înveți să fi bun.*

PARTEA ECONOMICĂ.

Nutrirea defectuoasă (cu scăderi) a pomilor.

Fiecare econom știe, că fără gunoirea în toată regula a agrilor nu poate ave seceriș mînos. Ear' despre pomi au economii păreri chiar contrare, crezînd că aceștia cresc și rodesc și fără nici o îngrijire deosebită. De aceea mulți nici nu pun gunoiu pomilor.

fiind pomii mai bine și mai bogat nutriți. Căci pe care pomi se află cele mai multe gînganii? De bună seamă pe cei mai rău nutriți și prea îndesuiți, cărora nu le merge bine, nu rodesc, nu se pot apăra contra dușmanilor, și suferind de foame și sete, cad în oftică și se prăpădesc; ceea-ce nu se întîmplă cu pomii bine nutriți, cari și în anii cei mai nepriincioși totuși produc.

Cine-și gunoiește pomii în regulă, ajunge înainte de toate trei lucruri bune:

1. Își întărește pomii contra dușmanilor lor.

2. Își asigură în anii cei mai nepriincioși o recoltă, care are preț îndoit și întreit.

3. Capătă nu numai poame mai multe și mai mari, dar' și neasemînat

Ilustrația noastră ne arată o uliță dintr'un sat de pe șesul Ungariei în vreme ploioasă. Apa mocirloasă stă ca o baltă pe ulițe, printre case, așa că oamenii, bărbați și femei, nu pot trece altcum pe ulițe, ca să-și vază de lucru, decât cu carul, ori călare, ori apoi cu cătărigi (picioroange) după-cum se vede în ilustrație.

Vorbe înțelepte.

— Una la săptămîna. —

Bunătatea

Nu numai că omul poate învăța să fie bun, dar' nici nu poate să fie bun până nu va învăța a fi. Ori-ce bunătate omenească poate fi desăvîrșită prin creșterea bună. Ori cât de rece, de egoist s'ar părea un copil, fiți încredințați că într'un colț întunecos al inimei lui se ascunde o picătură de bunătate, de milă. Nu se poate să nu iubească ceva sau pe cineva; totul este să afli ce sau pe cine iubește. Întrebați, cercetați, scotociți-i inima în toate chipurile, loviți într'una până

E drept, că pomii din grădinile bine cultivate și gunoite trăesc și aduc roade mai puține, deși nu în tot anul — chiar și fără o gunoie deosebită; dar' este cu neputință, ca pomii din țelină și de pe lângă garduri să producă roade bune și multe în lipsa unei nutriți corespunzătoare.

Pe unii îi auzim zicînd: „pomii mei rodesc numai la doi ani“, fără a ști însă care e pricina acestei aparițiuni. Și primăvara, când pomii au cele mai multe și frumoase flori fără a lega sau când, chiar odată legate, poamele cad, în acele întîmplări pun vina pe brumă sau pe omide.

E sigur, că omidele și peste tot insectele n'ar pute face atîta pagubă,

mai gustoase și mai plăcut mirositoare.

De sine se pricepe, că gunoiul trebuie să se dea pomilor în formă fluidă (curgăcioasă), departe destul de la trunchiu, unde adică slujesc rădăcinile subțiri, cari sug nutrețul.

De îndreptar luăm spre acest sfîrșit coroana pomului, căci pecum crengile se întind în aer, tot astfel se rămuresc în depărtări și rădăcinile aceluia; în pământul sărac de materii nutritoare rădăcinile se estind, chiar și mai departe în căutarea după hrană. De regulă gunoirea se face la pomii mari în drept cu partea cea mai dinafară a crengilor coroanei.

Dacă un pom promite în timpul înfloririi roade imbelșugate se gunoiește atunci și dacă se poate, în Iulie încă

odată, pentru-că nici nu crede omul cât gunoiu cer pomii cei buni.

Pentru-ca să se vadă cât de neapărat trebuincioasă este gunoiera în regulă a pomilor, trebuie se fim în curat, că în unele grădini sînt pomi de veacuri, cari folosesc ca hrană tot aceleași materii din pământ și prin urmare nici o mirare nu e, dacă — fără gunoiu — nu mai dau roade. Altcum însă stă lucrul cu creșterea și prosperarea pomilor în pământul, care n'a slujit pîn'acum ca grădină de pomi. În acest loc pomii se vor desvolta mult mai iute și mai bine, ear' tractați fiind și cu gunoiu vom vedea minuni.

Plugarii vor face deci bine, dacă mustul din gunoiu nu-'l vor mai lăsa să se scurgă pe uliți, ci toamna și iarna îl vor conduce în găuri anume făcute și provăzute cu vase, în cari se va aduna acel suc și cu cari se va duce la rădăcinile pomilor. Cu chipul acesta pomii vor prospera și ostenețele nu vor fi zădarnice, căci roade îmbelșugate vor aduce.

Prăsirea galițelor.

(Urmare.)

Pagubele cauzate prin ținerea galițelor.

Nu se poate tăgădui, că ținerea galițelor de multe-ori e împreună cu neplăceri și că animalele acestea aduc economilor adese-ori daune și supărări. Să ne gândim numai la plângerile și supărarea ce se nasc între țeranii noștri, cari sînt de credință, că galițele vecinilor le-au cauzat pagube în grădini și pe fênațe.

Plângerile acestea de multe ori sînt drepte în deosebi atunci când vecinii țin prea multe galițe, fără a le nutri și păzi cum se cade. Animalele sînt atunci silite a-și căuta hrană și a-și stîmpăra foamea pe loc străin. Pentru galițe flămânde nu este nici un gard așa de înalt și des, ca ele să nu poată străbate pe locurile vecinilor, ba de multe-ori însiși căsenii fac câte o gaură în gard, ca prin ea să poată trece în vecini galițele flămânde. Nu ne este dar' iertat, ca să lăsam galițele noastre spre a-și căuta hrana lor prin vecini, ci sîntem datori a le nutri noi însine; căci numai în modul acesta înaintează prăsirea galițelor. Așa după-ce ținerea într'acest mod a galițelor e foarte rea, nici câștigul din ele nu stă în măsură dreaptă cu pagubele ce le fac altora. Galițele se dedau prin aceasta a fi ulițarnice și atunci nu mai rămân în curte și pe lângă casă, pe lângă cea mai bună nutriție; ba și puii se dedau după clocile lor, umblă încoaci și încolo prin vecini și câmpuri. De aci urmează, că soiurile galițelor de specialități mai bune rămân mai mult lângă casă ca galițele de rînd, fiindcă prăsitorii acestor

soiuri îngrijesc de ele mai bine, prin ce se cresc și se dedau la curțile lor.

Dacă ținem galițe, avem să și vedem de ele și să le dăm nutrețul de lipsă, căci a le lăsa flămânde și a le lăsa ca să-și caute nutrirea de lipsă prin vecini este mai mult o chinuire de animale. Mulți se îndestulesc cu venitul cel neînsemnat, care îl aduc galițele ținute în acest chip, fiind-că n'au nici idee de o nutriție cu chibzueală și se țin morțiș de modul ținerei galițelor moștenit dela părinți și fiind-că ținerea lor prin vecini nu-'i costă mult.

Unii ca să cruce și mai mult nu-'și cumpără lângă găini nici cocoș, fiind-că sînt de părere, că cocoșii după-ce nu ouă, mîncă înzadar.

În cazul acesta sînt găinele expuse la ademenirea cocoșilor din vecinătate, când apoi și găinele în cele mai multe casuri nu-'și aduc ouțele la stăpîn, ci le lasă în vecini. Stăpînul sau stăpîna găinei caută, cu toate mijloacele iertate și neiertate, a desvêta găinele dela această datină rea, a cărei cauză trebuie s'o căutăm în ulițarnicia găinei.

Galițele, nu-'i vorba, ne fac unele pagube. Dar' cele mai multe din aceste sînt numai închipuite și scornite. Între acestea din urmă putem numera în deosebi următoarele: Unii cred, că unde cade găinațul găștei, nu mai crește iarba mai mult. Barem, că toată lumea știe că găinațul găștei, cât și ale celorlalte galițe au cea mai bună înrîurintă asupra desvoltării plantelor.

«Rațele mînăncă cotorul ierburilor». Știm însă cu toții, că rațele își caută omide, melci și vermi ascunși prin iarba, cari în tot cazul cauzează plantelor mai multă pagubă decît rața.

«Găinile scormonesc sămințele de pe câmp». Ele însă caută mai mult insecte și vermi, decît grăunțe.

«Porumbii mînăncă sămințele sămănate de pe holdă și din spice.» Porumbul nu scormonește, ci mînăncă numai sămințele căzute pe pământ, din care ar răsări plante slăbuțe, sau nici n'ar răsări. El mînăncă cu deosebită plăcere de prin holdele noastre mărîchea sêlbatică și alte buruieni. Dacă asămănăm timpul sămănăturilor și al secerișului cu cealaltă parte a anului, în care porumbul nu găsește pe pământuri sămințe de plante cultivate, atunci ne putem încredința, că el se susține partea cea mai mare a anului din sămințe de buruieni. Pentru aceasta trebuie să fie îngăduitor plugarul față de porumbul, care îl ajută în așa măsură mare la stărpirea buruienilor și să-'i ierte, că mînăncă cîtăva vreme și sămințe folositoare.

Iuliu Bardosy.

(Va urma.)

Cincizeci de găini fac cât o vacă.

Foaia „Gazeta agricolă“, care ese în Franția, aduce următoarele date interesante, din cari se vede, că cincizeci de găini ne aduc mai mult folos, decît ne aduce o vacă.

Eată ce scrie foaia aceasta:

„Nu de mult, foile speciale ale Statelor-Unite au făcut un schimb de păreri asupra întrebării de a ști, dacă este mai folositor a crește cincizeci de găini sau a ținea o vacă? Părerile asupra acestui lucru au fost deosebite.

„Dar' un proprietar din America a arătat în ziarul „Dispatch of Pitsburg“ că e mai folositor a crește cincizeci de găini decît o vacă. Făcînd probă, eată ce a aflat:

„Laptele vacii li aduse în cursul unui an 144.10 dolari¹⁾; ouțele găinilor 150.81 dolari. Întreținerea vacii a costat 52 dolari, a găinilor 50 dolari. Prețul îngrășămintelor obținute acelor două feluri de creșteri a fost deopotrivă.

„Ceea-ce privește cheltuiala muncii proprietarul s'a declarat în favoarea creșterii găinilor, care cere mai puține îngrijiri decît o vacă; fără a socoti cheltuelile de nutreț, vaca a produs 92 dolari, pe când cele 50 găini au produs un venit curat de 100.81 dolari, adică o deosebire bunîșoară pe partea lor.

Îngrijirea cailor.

— Dacă calul ar putea să vorbească. —

Dacă calul ar putea să vorbească, eată ce ar zice:

Când este un frig de creapă lemnele, nu mă legați de un par sau de ori-ce alt obiect de fer, căci lungimea funiei îmi este de lipsă.

Nu mă lăsați noaptea legat acolo, unde pământul este rău pentru culcat, căci nefiînd liber nu pot să-mi aleg locul de dormit.

Nu mă siliți să mînănc mai multă sare decît vreau eu, căci eu știu mai bine ca ori-cine cît îmi trebuie.

Nu credeți, că mă grăbesc fiînd lovit cu biciul și că nu obosesc; voi ați tremura tot așa ca și mine, dacă v'ar sili la ceva prin loviturile de biciu.

Să nu vă gândiți, că dacă sînt cal pot mîncă tot felul de erburi.

Nu mă loviți cu biciul, pentru-că 'mi-a fost frică de ceva pe drum, căci eu alt prilej îmi voi aduce aminte de bătae și poate să vi-se întempe ceva rău.

Nu mă luați la trap urcînd o coastă, căci trebuie să urc cu mine căruța împreună cu voi; încercați și voi de a urca o coastă în fugă și nefiînd împovărați cu o sarcină grea.

Nu mă lăsați într'un grajd întunecos, căci când mă veți scoate afară, lumina îmi va face rău la ochi, mai cu seamă când pământul este acoperit cu zăpadă.

Nu ziceți ho, stăi în ori-ce clipă, ziceți-mi să opresc numai când trebuie și învățați-mă să fac la cel dintăiu cuvînt, căci dacă se întemplă, ca hățurile să se rupă, nu va părea rău de a mă fi învățat să mă opresc după vorbă.

¹⁾ Un dolar valorează 5 coroane.

Nu-mi dați să beau apă cu gheață, nu-mi puneți în gură zăbala rece; încălziți-o, ținând-o aproape o clipă lipită de trupul meu.

Nu mă puneți să merg la trap coborînd o coastă repede, căci dacă s'ar rupe ceva, ași putea să vă fac, ca să vă rupeți gâtul.

Nu-mi puneți frături cu ochelari, care să-mi facă rău la cap, sau să mă împedecă de-a vedea înainte.

Nu fiți lăsători cu întreținerea hamurilor mele, nereparându-le de cât atunci când vedeți, că mi-au făcut răni dureroase.

Nu mă imprumutați unui prost, care e mai puțin deștept ca mine.

Nu uitați, ce este scris într-o carte veche, prietina tuturor apăsătorilor:

"O nul drept este milos chiar cu animalul seu, ear' cel mai rău este fără simțăminte".

Din traista cu povețele.

— Răspunsuri. —

N. Fr. în P. S. Scrieți la omul din Coluni să facă un ofert în scris la comitetul parochial, în care să declare că vrea să ia casa respectivă în arădă și să spună și suma, ce vrea să o dea. Dacă comitetul va da răspuns nefavorabil, fiind vorba de venitul bisericii, să faceți cunoscută cauza protopopului.

Abonentului nr. 2958 în Bran. Cu privire la stîrpirea furnicilor am scris în nr. 22 al foii noastre.

Insectele mici și verzi, ce fac atîta stricăciune prunișorilor, nu pot fi decât păduchi de frunză, cari se stîrlesc prin presărarea cu floare de pucioasă, prin estrat de leșie de tutun, care poartă numele de „Thanaton” adică „moarte”. Acesta se vinde în cutii de tinichea prin societatea „Magyar dohany kereskedelmi részvény társaság” în Budapesta V. (Nagykorona utca, 16 sz.)

Extratul se subțiază 1 Kilo cu 50 litre de apă; fiind însă tare veninos, trebuie să se poarte mare grijă în umblarea cu el.

Unii îi omoară cu degetele, alții cu ajutorul a două perii moi, de jumătate foloșite, apucând între ele frunzele și cu chipul acesta aducînd și păduchii între ele și omorîndu-i.

Abonentului M. C. nr. 3180 în R. Timpul cel mai potrivit pentru altoirea acațiilor este în ajunul odrăslirii; deci pentru anul acesta a trecut. Încât pentru pîr, cearcă și schimbă-i cu altul pămîntul din apropierea trunchiului, gunoindu-l în regulă și udându-l adeseori.

D-sale Tanase Bal. în Teles. Dacă protopretorul a ținut investigație, e semn că ministerul, unde v'ați adresat cu jalba, s'a interesat de cauză, veți primi dar' negreșit răspuns la plîns-oarea d-voastră. Așteptați până vă sosește. De altcum rău faceți, că în lucruri stăt de gingașe vă băgați d-voastră în foc, cari nu știți umbla cu paragraful legii, și nu vă luați un avocat, care știe de unde să prindă lucrul și unde să lovească. Cu întrebările ce ni-le adresați nouă nu se câștigă procese atît de încurcate. Ba vi se poate ușor întempla, că în cele din urmă aceia, pe cari d-voastră i-ați pîrît, să fie declarați de nevinovați și d-voastră să fiți pedepsiți pentru că i-ați pîrît pe nedrept. De aceea mai bine va fi să vă luați un avocat, până nu e tîrziu. Noi nu putem judeca în cauză, și aceasta nu o putem face, pentru că nici nu o cunoaștem.

D-sale D. B. în Poiana. Socrul d-tale nu mai are nici un drept la averea repozatei, pentru că așa sună legea cum i-au spus unii

oameni; dela mamă trece averea la copil, dela copil la tată, chiar se moară copilul la un ceas după mamă-sa. Altădată scrie-ne d-ta numărul abonamentului, (ți găsești tipărit pe învelitoarea foaii), căci noi de unde să știm pe de-arostul ce număr ai d-ta?

D-lui G. P. înv. Armeni. În moșia d-tale poți face ce vrei, ce e în folosul d-tale, și nu e spre stricăciunea altora. Așa și cu rozorul; îl poți ca să-ți faci bine d-tale, dar' nu mai atunci când nu faci pagubă în proprietatea vecinului. Noi de aici nu-ți putem da alt sfat decît acela să recurgi de nou la judecătoreie, ca ea să-ți dea putere a săpa rozorul.

Știri economice.

Vremea și sîmînturile în România. Foaia Semafore din Brăila ne împărtășește următoarele despre umblarea vremii și starea sîmînturilor în România:

Ploile care încetaseră acum cîteva zile, au început din nou. Ploi mari, povoai, au căzut în multe părți ale țerei, cum la Odobaști, Focșani, Mizil, Buzău, București etc. Temperatura s'a urcat mai în toată țeara și mai cu seamă în Moldova.

Agricultorii noștri sînt foarte îngrijați. Din cauza ploilor mari, în multe părți grăul a căzut, în alte părți din cauza prea multelor ape grîul a început să îngălbinească. Dacă ploile vor continua, roada grînelor este amenințată, de oare-ce acum începe înflorirea.

Rapița în multe districte este pierdută, în urma eșirii apelor, în alte districte secerișul nu se va putea face, dacă ploile nu încetează.

Cucuruzele încep și ele să sufere de multă umezeală, mai cu seamă în unele districte unde au fost sîmîntate mai din vreme și unde săpatul întîrzie.

Orzurile și ovășurile încep și ele să fie sîmîntate.

Finațele, în afară de cele care au fost inundate, au bună înfătoșare.

Peste tot starea agricolă a țerii nu este tocmai îndestulitoare.

În Oltenia, în multe județe din Muntenia și în Moldova, inundațiunile au făcut pagube mari; se sperăm însă că timpul se va îndrepta, pentru-ca seceratul rapiței, care este nimicită, și seceratul grăului, să se poată face.

„Economia națională”. Am făcut pomenire în un număr de mai înainte, că una dintre cele mai de frunte foi economice a României este foaia „Economia națională”, scoasă sub îngrijirea vrednicului bărbat de stat și agronom dl. P. S. Aurelian. Această foaie intrînd în anul 21 al vieții sale, scrie următoarele:

„Revista „Economia Națională” pășeste în al 21-lea an dela întemeierea sa. Cu toate greutățile ce am întîmpinat, totuși credem că este bine de a urma înainte, încredințați că putem să aducem încă servicii pe largul câmp al dezvoltării noastre economice. Pe viitor, ca și în trecut, vom căuta a apăra interesele noastre economice și a face să se înrădăcineze cât mai adînc încredințarea, că formele politice numai atunci pot da roade multumitoare, când ele se razimă pe o organizațiune economică națională”.

Dorim viață lungă acestei însemnate foi economice.

Cumpărare de cai. Ministrul de războiu al României voeste să facă mari cumpărări de cai în Ardeal și Ungaria, pentru armata română. Spre acest scop a alcătuit o comisie numeroasă, care va veni nu peste mult în Ardeal și Ungaria, ca să cumpere cai.

Ungaria înaintează. Din Dobrița se vestește, că făcîndu-se numărarea vitelor pe hotarul Hortobagy s'a aflat un s'azămînt mare în numărul vitelor. În anii trecuți erau 46—50 mii de vite, acum nu sînt de cît 36 de mii de capete. Oile au scăzut dela 22 la 18 mii. Mai mare scăzămînt este la numărul porcilor, cari în urma bealei s'au împuținat dela 8 mii la 600! Bine înaintează țeara sub oblăduirea părințoasă a Maghiarilor!

Starea sîmînturilor la noi.

Ploile mari, cari prin Ardeal au fost în multe părți ruperi mai mici de nori, au făcut mari pagube în sîmînturi, mai cu seamă în comitatele Hunedoarei, Sibiului, Albei-de-jos și Murăș-Turda. În spre șesul Ungariei, afară de ploi, au făcut pagube și gheața (grindina) și negurile. Rugina este lătită în multe ținuturi, mai cu seamă la grău, orz și ovăș, în unele locuri și la seacă; opașga face mai puțină stricăciune. Rapița s'a dezvoltat bine, mai cu seamă pe șesul Ungariei, și acum s'a început secerișul ei; roada e îndestulitoare, dănd 4—12 mije metrice după iugăr. — Nutrețul în cele mai multe părți e bun; ici-colo însă ploile au stricat trifoiului și luțernei.

Reuniuni de înmormîntare.

În casuri de moarte adeseori se întempla că familia sau rămășița mortului e silită a lua bani împrumut, ca să poată întimpina cheltuelile de înmormîntare. De aci urmează o împovărare a rămășițelor, ear' une-ori, când se întempla de moare acel membru al familiei, care a susținut-o, rămășița neputînd plăti împrumutul, ușor se poate ruina și ajunge la cea mai mare sărăcie.

Reuniunile de înmormîntare sînt niște însoțiri, cari au de scop a asigura membrilor lor o înmormîntare cinstită, suportînd ele cheltuelile și ținînd după putința ajutor rămășițelor. Ele deci urmăresc un scop creștinesc și de binefacere pentru aceia, cari se însoțesc împreună în o astfel de reuniune.

Noi Românii avem în puține locuri astfel de însoțiri, dar' fiind scopul lor atît de bun, atragem luarea aminte a fruntașilor noștri asupra acestor așezăminte, indemnându-i a întemeia unde numai se poate, astfel de însoțiri.

În cele-ce urmează vom da unele date despre însoțirile de acest fel, ce le avem.

Reuniuni de înmormîntare în Ibașfalău (Elisabetopol).

În Ibașfalău sînt două reuniuni de înmormîntare, întemeiate acum 10 ani. Eată ce ni-se scrie despre aceste reuniuni:

În Ibașfalău (Elisabetopol), domnul protopop și paroch gr.-cat. *Stefan Câmpian* din considerațiune, că bietul popor în neputința sa de a întimpina cheltuelile

de înmormântare se îngoadă adese-ori în datorii, cu camete mari, mergând după bietul tată sau mamă, care au murit, adese-ori ca perdută casa și moșia orfanilor rămași, cari nu au fost în stare să plătească cameta crescută an de an, — void a crua rămășița de spesele mari în urma sumelor luate înapoi pe lângă cameta, după mari necazuri cu poporul nededit cu astfel de lucruri, a isbutit a întemeia 2 reuniuni de înmormântare, și anume:

a) Reuniunea română de înmormântare gr.-cat. în care sunt primite și familiile gr.-or. române.

Această reuniune de înmormântare își are de patron pe „Stul Stefan Martirul“, și fiind întemeiată în 1 Mai anul Domnului 1887, și fiind statutele întărite de către ministrul de interne, a plătit fiecare membru taxa de intrare 1 fl. 10 cr. și azi au o avere curată de 540 fl. v. a. și plătește astăzi pentru fiecare cas de moarte ca spese de înmormântare 45 fl., îndată-ce membrul a murit. Spre acest scop sunt păstrați în lada reuniunii, banii recerți pentru înmormântarea alor 2 morți, ceialți bani sunt dați cu cameta în obligațiuni la membrii reuniunii.

Reuniunea noastră numără 150 membrii, cari au de a-și face datoria, ca după fiecare înmormântare a membrului reuniunii în timp de 15 zile, și în casuri de morburii lipicioase în timpul hotărit de președintele și comitetul reuniunii, să plătească taxa de 28 cr.

b) Tot la stăruința numitului președinte și a învăț. Ioan Seghișorean s'a mai întemeiat o altă reuniune a neorusticilor (tiganilor) sub firma de „Sfântul Iosif“, care firmă o poartă stindardul lor, și care azi are 96 membri și o avere de 280 fl. 70 cr. Statutele lor încă sunt întărite de ministru.

Această reuniune plătește după fiecare mort suma de 30 fl. care totdeauna este închisă pentru câte 2 morți în lada reuniunii.

Toate acestea le aduc la cunoștința onoratei Redacțiuni, din îndemnul și dorința ferbinte, ca Românii de pretutindenea să urmeze exemplului modest dat de noi, care numai binefăcătoare poate să fie, pentru-că poporul fără de a se îngropa în datorii cu spesele obicinuite ale înmormântării, poate să-și îngroape morții sei după obiceiul nostru vechiu românesc și cel din urmă sărac — fiind-că ceea-ce trebuie să dea fiecare, este o taxă cu totul neînsemnată.

Amândouă reuniunile își au, precum am pomenit, steagurile lor, și anume: cea română cu Patronul „Stul Stefan Martirul“ pe deoparte, ear' pe cealaltă parte Maica Prea Curată cu fiul seu iubit în brațe. A țiganilor are pe stindardul seu pe deoparte tipul „Sfântului Iosif“, ear' pe cealaltă parte tot Maica Domnului cu fiul ei în brațe.

Amândouă aceste stindarde sunt făcute din material solid, și chipurile frumos lucrate și procurate dela dl Ioan Baciu, preot în Șoimușul-de-sus (Sajó-Salymos comitatul Solnoc-Dobâca).

Prețul lor a fost foarte modest, de aceea subscrișul în numele întregii populațiuni de aci îi exprimăm cea mai mare mulțumită pentru lucrul ce ne-a făcut, și cu toată căldura îl recomandăm spriginului și ajutoririi neamului românesc.

În 1 Mai st. v. s'a sărbătorit iubileul de 10 ani a înființării și susținerii acestei reuniuni, la care sărbătoare au luat parte toți membrii reuniunii, precum și alți mulți binevoitori, cu care ocaziune învăț. și totodată și notarul reuniunilor dl Ioan Seghișorean au ținut o producțiune de cântări cu tinerimea de economi din loc. Sărbătoria s'a început la 3 ore d. a. și a ținut până noaptea târziu, cu cântări naționale și toaste.

Un membru al reuniunii.

Reuniunea română de înmormântare din Orăștie.

În Orăștie s'a întemeiat anul trecut o însoțire de înmormântare. Statutele reuniunii au fost întărite de ministru și reuniunea va intra în viață, îndată-ce numărul membrilor înscriși se va urca la 300.

În fruntea acestei reuniuni stă un comitet, alcătuit din următorii:

Director: Dr. Ioan Mihu, secretar; Ioan Moța, cassar; Ioan Brânga, ear' membri ai comitetului: Aurel P. Barcian, Dr. S. Moldovan, Laurian Bercian, Petru Belej, Ioan Lăzarioiu, Constantin Baicu, Nicolau Trif, Ioan Gelmărean, Vasile Romosan, Ioan Hrius, Nicolae Rozol și Dumitru Rob.

Fond de înmormântare în Sălăgiu.

Reuniunea învățătorilor români Sălăgieni" voaște să întemeieze un „fond funebral“ (adecă de înmormântare) pentru învățătorii reuniunii. Comitetul reuniunii ne trimite spre publicare următoarea:

Rugare și apel!

„Nare religioase cel-ce n'are umanitate“ dice proverbul arab, și intradevăr om — în înțelesul legilor creștinești religioase — fără să fie și uman, nu poate fi.

Basată pe aceste principii „Reuniunea învățătorilor Români Sălăgieni“ intenționează a crea un fond de ajutorare la cas de moarte a învățătorilor de pe acest raion, numit „fond funebral“. Învățătorul român e acel unic individ între castele inteligente care toată viața și-o sacrifică pentru generarea spirituală a poporului; contra celei mai slabe remunerațiuni materiale. E demn deci ca astrucarea lui să fie în mod conform misiunii sale avute în viață, și e act umanitar a picura pe rana inimei vulnerate a familiei rămase prin moartea capului familiar, un picur vindecător prin întinderea unui ajutor material.

Pentru câștigarea unui fond președintel „Reuniunii Învățătorilor români Sălăgieni“ în congrăsuire cu deciziunea comitetului central voaște cu ocaziunea adunării generale a arangea o sortitură (loteria) de obiecte, împreună cu petrecerea de vara în folosul acestui fond.

Ne adresăm deci, în speranța rezultatului reușitor la marinositatea publicului român mai ales din Sălăgiu și giur; deobligăm moralmente pe frații învățători; apelăm la generositatea femeiei române cu rugarea: să binevoască spre acest scop a ne dona ori-ce lucruri de valoare: obiecte de lux, sculpturi, icoane, cărți, manufacturi, casături, brodării, ori-ce soi de țesături cum și alte obiecte.

Donurile binevoitoare sunt a se trimite până la 25 Iunie a. c. st. n. secretarului reuniunii dlui Alexiu Fedorca în Șimleu.

La obiecte se se alature o notiță cu numele locul și caracterul binefăcătorului și prețul singuratelor obiecte.

Despre oferte și valorarea aceloră se va raporta pe calea diaristică,

Șimleul-Silvaniei, la 1 Iunie 1897.
Atimpu Barboloviciu, Vasilie Oltean,
vicar for. și președ. v. președintele
R. I. R. S. R. I. R. S.

Alexiu Fedorca,
secretariu.

Teara-Noastră.

Descrierea Ardealului spre mează-noapte dela Mureș

de

Silvestru Moldovan.

(Urmare.)

Zarandul.

Valea frumoasă a Mureșului, dela Câmpul-Pânii în jos, desparte de către olaltă ca o brazdă uriașă, două mari ținuturi ale Ardealului. Unul din aceste e Valea-Hațegului, spre mează-zi, la stânga, cel mai frumos ținut al Ardealului și plin de reminiscențe de ale glorioșilor nostri străbuni, de ale Romanilor, ear' în dreapta, spre mează-noapte se întinde Zarandul sau ținutul Crișului-Alb, cu bogate bășaguri, până departe la muntele Vulcan și Găina, doi străjeri puternici ai Munților-Apuseni.

Dela Deva trecând Mureșul pe la Șoimuș, două căi se îndreaptă spre imina Zarandului, spre Brad și Baia de Criș. Una trecând prin mai multe sate, ne duce la Băița, ear' cealaltă merge pe la Vălișoara și prest Dealul-Mare, la Brad.

Spre răsărit dela aceste drumuri se află Săcărâmbul, pe coastele muntelui Haltău.

La Băița și la Săcărâmb suntem în ținutul bășagurilor. Săcărâmbul, ca loc de bășag, se află așezat mai spre mează-zi decât celelalte bășaguri ale Zarandului, mai aproape de valea Mureșului. Trecând prin Certegea și Hondol ne îndreptăm spre răsărit, către muntele Pietraș, numit de obicei în limba poporului Cetraș. Aici se află Săcărâmbul, lângă Haltău, care este piscul cel mai înalt al Cetrașului.

Posiția Săcărâmbului este frumoasă, pitorească. Deja când ne apropiem de Haltău ne apar sus pe coastele dealului câteva case, apoi în curând sosim în sat, care e așezat pe coastele Halteului și parte în vale. Cu deosebire au poziție pitorească bisericile, trei la număr, așezate în trei părți, sus pe mușea dealurilor; ele stăpânesc valea și casele dimpregiur, ca trei sentinele. Două din ele sunt românești (gr.-orientală și gr. cat.) și una catolică.

Stâncile Cetraşului sînt alcătuite din trachit. Vîrfurile cel mai nalt este Haltîul, 1046 m. peste suprafaţa mării. De pe el ni se deschide o privelişte încântătoare spre meazăzi; dincolo de Murîş zărim cetatea Devei, ca un puternic cuib de vultur, plîsmuit sus pe vîrfurile stîncei, ear' în fund, în zarea albastră a depărtării ni-se înfătoşează munţii Haşegului, în mijloc cu frumosul lor pisc cîntat la vîrf, cu Rîzeşatul.

Minele dela Sîcărîmb sînt cele mai însemnate în Ardeal, deşi nu se lucră de mult. Pe la începutul veacului trecut pe aici era pădure şi locul, numit Sîcărîmb, se ţinea de neînsemnatul sat Nojag, care se află aproape spre mează-zi. Numai păstorii cutierau cu vitele lor aceşti munţi, din sinul cărora se scot azi bogăţii aşa de însemnate. Odată unul din aceşti păstori, un ţeran român, cu numele Ioan Armindean a aflat pe aici o peatră lucitoare sau o stufă. El a arătat-o lui Born care era căpitan de băi în Certegea şi totodată i-a povestit, că el a văzut noaptea prin locurile acele eşind din pămînt flăcări arzătoare. Born a ştiut, că acesta e semnul, că în sinul pămîntului se află vine de metal şi cercetînd locul a deschis cea dintăiu baie, la anul 1747. Cu vremea s'au mai deschis altele din partea statului, aşa că azi se lucră mai multe băi în măsură mare, aflându-se vine bogate de aur. Aurul aici se găseşte în telur (frunze), telur alb, sylvanit etc. pe cari se bazează băiesitul dela Sîcărîmb.

Sîcărîmbul este centrul unui cerc de băişag, de care se ţin băile dela Certegea, Hondol, Fizeşti, Poiana, Almaş, Măgura Topliţa şi Tecărau. Aici se află şi o şcoală de băieşi, care e susţinută de stat.

Numărul locuitorilor este 1765, dintre cari preste jumătate, anume 972 sînt Români, 524 Nemţi, ear' cealalţi Unguri şi alte neamuri. Toţi aceştia se ocupă cu lucrarea băilor şi aşa călătorul în Sîcărîmb dă de un loc, unde vieaţa de băieş, cu felul ei deosebit de vieaţa altor muncitori, este foarte dezvoltată, ear' băile se lucră după cele mai bune metode şi cu maşinăriile cele mai moderne. Astfel Sîcărîmbul în toate privinţele este unul dintre cele dintăiu locuri de băişag în Ardeal. (Va urma).

Încercare de omor contra preşedintelui Republicii Franceze.

Duminea trecută o încercare de omor îndrăzneată s'a făcut contra preşedintelui republicii franceze, pe când acesta mergea cu trăsura la nişte alergări de cai. I-s'a aruncat în cale o bombă, care a explodat tocmai în elipa când trăsura preşedintelui a cotit, lângă o pădure, spre locul de alergare. Din norocire preşedintele a rămas neatin.

Suita preşedintelui şi poliţiştii au cercetat imediat locul bombei şi au aflat că *explosia a venit dintr'o ţeavă de oşl umplută cu praf de puşcă şi cu alicie*. Lângă ţeavă s'a aflat o hîrtie murdară, plină de cuvinte vătămătoare pentru preşedintele. S'a mai aflat acolo un cutit, pe care erau săpate cuvinte ameninţătoare la adresa preşedintelui şi un pistol.

Ucigaşul a dispărut îndată fără a fi văzut de cineva. Se crede, că el s'a ascuns într'un tufiş din pădurea învecinată, de unde uşor a putut arunca bomba. Poliţia a arestat pe un om care îndată la bubitura exploziei a încercat a scăpa din mulţime în fugă nebună. Dus înaintea prefectului poliţiei, la început n'a vrut să vorbească nimic. Dar' se crede că acest om, care pare rebun, nu e ucigaşul. *A mai fost arestat un tînr de 19 ani.*

Preşedintele republicii a fost de faţă pînă în sfîrşit la alergările de cai. Marea mulţime i-a făcut manifestaţii de iubire.

CRONICĂ.

Roberto Fava, vrednicul scriitor italian şi marele prieten al Românilor, a părăsit oraşul Bucureşti, unde locuia, şi s'a întors în patrie, la Roma. Zilele trecute s'a făcut în Bucureşti o întrunire în semn de recunoştinţă pentru partea frumoasă ce a luat el la lupta naţională. Întrunirea s'a început cu o vorbire foarte în-sufleţitoare a neclintitului luptător din România, *Vsilie A. Ureche*, fruntaşul profesor. A urmat apoi vorbirea de rămas bun al dlui R. Fava, ţinută în româneşte.

După acestea s'a declamat şi s'au cîntat din partea mai multora.

Necazurile noastre. Din părţile Bihorului ni-se scrie, că în comuna *Serbi* şcoala română a fost întăiu confesională, apoi a trecut la stat, după aceea s'a prefăcut earăşi în confesională, dar' neavînd localităţi potrivite a fost aşezată în casa unui Ovr'u, ear' pe uşă şcolii era atârnată firma ovruului şi tabla despre vinderea beuturilor spirituoase şi a mărunţişurilor sale de prin boltă; — urmarea a fost că şcoala a trecut de nou în mâinile statului. Tot prin aceleaşi părţi se află — cum ni-se scrie — multe şcoli confesionale fără învăţători. — Lucruri triste de tot!

Drept mulţumită. Din *Boghîş* (comit) Sătmar) ni-se scriu următoarele: În comuna noastră s'a alcătuit un cor în anul trecut din bărbaţi, ficiori şi fete, de cătră neobositul Domn preot *Emanuil Pereni*, care nebagînd în seama ostenele pentru înaintarea poporului român, a alcătuit în mai multe locuri coruri. Făcînd şi noi cătră dînsul o rugare a venit şi la noi şi în 8 săptămâni am învăţat cîntările de slujbă şi ale înmormentării, ba şi lumesti vre-o câteva, în patru voci.

Acuma avînd ştirea, că dl Pereni s'a mutat dela noi în comitatul Arad, comuna Galşa, nu putem să nu-i dăm mulţumirile pentru lucrurile frumoase şi plăcute, care le-a făcut la noi pentru întemeierea corului, după care numai cinste şi laudă i-se cuvine, Dumnezeu sfîntul se-l ţină într'un mulţi ani fericiţi, ca să poată înfiinţa coruri şi în alte locuri şi a lumina poporul român.

În numele corului din *Boghîş*:
Georgiu Tămaş.

Dar pentru biserică. Domnul *Dr. Pavel Jurma*, avocat în *Buziaş*, a binevoit a dărui pe seama şcolii confesionalei gr.-or. rom. din *Vucova* o maşină de comput, după sistemul *Scheffer*, în preţ de 20 fl. v. a. de care şcoala noastră a avut mare lipsă. Pentru marinosul dar, din care se vede iubirea cătră aşezămintele noastre culturale, onoratului dăruiitor îi aducem şi pe această cale cele mai călduroase mulţumiri. *Vucova*, 11 Iunie 1897. *Ioan Rechişan*, comerciant.

Contra Jidovilor. În comuna galiţiană *Skadnica* a isbucnit de curînd o mare rîsoală contra Jidovilor. În oca de acolo muncitorii creştini au ajuns la încăerare cu cei jidovi, cari ameninţaseră cu bătae pe un lucrător creştin. *Lucrătorii creştini au bătut strajnic pe jidovi*, le-au spart ferestrele şi uşile dela locuinţe şi le-au dărîmat vre-o douăzeci de case. Venind gendarmii, lupta a devenit şi mai înverşunată; un lucrător a fost omorît, foarte mulţi greu răniţi. Gendarmii au arestat 17 lucrători la faţa locu-

lui. Abia o companie de soldaţi au statorit ear' liniştea.

Cununie. Dl *Dumitru Banciu*, farmacist în Selişte, îşi va celebra Duminea (20 Iunie n.) căsătoria sa cu d-soara *Paraschiua Stelea*.

Alegere de notar. În comuna *Chisindia* va fi alegere de notar Sîmbătă la 14/26 Iunie a. c. Comunele apartinătoare acestui notarariat sînt: *Chisindia*, *Păuşeni* şi *Vasoaia*. Poporaţia e curat română. Salarul e 700 fl. Dorinţa poporului e, să aleagă un Român. Prin aceasta se avisează aspiranţii la notariat, eventual şi notarii, cari doresc să fie aleşi. Informaţiuni se pot cere dela *Ştefan Stan*, preot în *Chisindia*.

Împăratul Germaniei pe pămîntul sfînt. Împăratul Germaniei vrea să călătorească anul viitor la pămîntul sfînt, spre a fi de faţă la deschiderea bisericii evanghelice din Ierusalim. Împăratul s'a interesat foarte mult de această biserică, a dăruiat de mai multe ori pentru zidirea ei, şi nu odată şi-a spus dorinţa de a fi faţă la deschidere.

Osîndiţi pentru turburări la alegeri. Zilele trecute s'a judecat la tribunalul din *Lemberg* procesul ţeranilor din comuna *Dawidow*, din Galiţia cari cu privilegiul alegerilor de deputaţi au năvălit în localul de alegere, au omorît pe presidentul de alegere şi au rănit greu pe notar. Acuşaţi au fost 29 de ţerani. Doi au fost liberaţi, făcînd de trei procurorul şi-a retras acuşa ear' ceilalţi au fost osîndiţi la temniţă, dela 3 săptămâni pînă la 5 ani. Acuşatul principal, *Seremeta*, a fost osîndit la 5 ani temniţă. Toţi osîndiţii au apelat.

Otrăvirea unei familii. O crimă îngrozitoare s'a săvîrşit în comuna ungurească *Apăti* lângă *Chişineu*. Răufăcători necunoscuţi au otrăvit pe o mamă şi patru copii ai ei. Nenorocita mamă, împreună cu doi copii a murit îndată, atît de puternică a fost otrava; ceilalţi doi copii trag de moarte.

A doua copilărie. În *Viena* a răposat o d-soară, *Ernestina Schröchl*, în vîrstă de 79 ani. Bătrîna d-soară trăia deja de 20 de ani în cea mai deplină singurătate, avînd o locuinţă modestă. Ea trăia de pe o zi pe alta dintr'o mică avere moştenită dela părinţi, şi ce e mai curios, pe tea cea mai mare a venitului seu o cheltuia pe jucării şi pe păpuşi. După moarte s'au aflat la ea o mulţime de păpuşi de tot felul, pe cari le comanda mai ales din *Paris*. Răposata a lăsat toate aceste jucării unei prietene, asemenea fată bătrîna. Aceasta însă n'a vrut să primească moştenirea, deşi jucăriile erau în preţ de 500 fl.

Deputaţie jidovească la Lueger. Nu de mult noul primar al *Vienei* a scăpat din sărăcie pe o biată jidovoaică, învăţătoareasă. Femeea fusese mutată dela o şcoală comunală din *Viena*, tocmai la marginea oraşului. Faptul acesta i-a adus mari daune. Înzadar s'a rugat ea să i-se dea ear' local de mai nainte, nimeni nu i-a dat ascultare. Atunci învăţătoreasa s'a adresat cu plîngere la însuşi primarul *Lueger*, care deja a doua zi i-a dat postul cerut. Pentru aceasta, o deputaţie de jidovoaiice s'a prezentat la *Lueger* şi i-a mulţumit, dîndu-i un frumos buchet de flori.

Teatru român. „Societatea pentru forț de teatru român“ și-a ținut precum am vestit, adunarea sa generală la Orăștie, în ziua întâiu și a doua de Rusalii. Din depărtare au luat parte puțini oaspeți dar cu atât mai mulți au fost din giurul Orăștiei. S'au ținut două ședințe; în cea dintâiu s'au ales trei comisiuni, cari au raportat în ședința a doua, Luni, despre membrii noi înscriși, apoi asupra raportului comitetului și cassarului. Administrarea societății și starea cassei s'au aflat în deplină rânduială. Avera totală a societății este de 108, 870 fl. 13 cr. Cu privilegiul adunării s'au înscriși mulți membrii noi. Taxele acestora și ale celor vechi, intrate la cassă, s'au urcât la suma de 1201 fl. 30 cr.

Hotăriri mai însemnate au fost, că s'au aprobat pașii făcuți de comitet, pentru a scoate o *biblioteca teatrală*; s'a decis să se scoată un *anuar*, în care să se tipărească lucrările comitetului și socotelile etc. Anul viitor adunarea s'au va ține la *Hațeg*, unde a fost invitată. Cu privilegiul adunării s'au ținut în Orăștie sărbări frumoase: banchet, reprezentatie teatrală și joc, nedee, la care a luat parte mult popor din Orăștie și giur etc.

Două luni temniță pentru moarte de om. Așa se judecă atunci, când acusat e un frate de ministru al. Ungariei! Tribunalul din *Zélan* a pertractat deunăzile procesul baronului *Bánffy János*, acusat că a ucis pe un țeran, *Nagy Bálint*. Omorul, care l-am amintit și noi la timpul seu, s'a săvârșit anul trecut. Mândrul nemeș unguresc împușcase la o vânătoare un câne al țeranului *Nagy János*. Acesta, infuriat, a dojenit pe baron, care nu s'a lăsat nici el mai pe jos, căci era, mă rog, în joc un nemeș unguresc față cu un prost de țeran. Și pe când cearta decurgea mai ungurește, pușca baronului se descărcă, din *intemplantare*.. și tot din *intemplantare*, lovi chiar pe țeran, omodu-l pe loc. Așa a fost povestit lucrul în fața tribunalului, care a ostedit pe ucigașul baron numai la... *două luni temniță*. Să nu se vîte, că baronul *Bánffy János* e, din *intemplantare* fratele prim-ministrului *Bánffy*!

Nenorocire grozavă. În *Silesia*-de-sus (Germania) s'a pusit într'un chip unic în felul seu orașul de ome *Rodten*. Casele s'au cufundat, zidurile rămase s'au crepat, boltiturile odăilor s'au surpat. Locuitorii abia au putut scăpa în țigă ne bună. *Nenorocirea* s'a produs prin faptul, că spa din oenă a eșit din albi. Chiar și pe drumul de țeară sînt surpături, de 3 metri adînci. Până acum nu se știe, dacă și viști de om au căzat jertfă *nenorocirei*.

Congres internațional de pompieri. Dumineca trecută s'a deschis la *Bruxel*, în Belgia, în fața de față a regelui *Belgian*, *congresul internațional de pompieri*, care a dăinuit trei zile. Unul dintre cele mai însemnate punte ale ordinei de zi a fost *idea întemeierii unui birou internațional de informații*.

POSTA REDACȚIEI.

D. P. în Cuvin. *Istoria Rom.* de *Xenopol* costă 6 fl. și 40 cr. porto; se poate procura dela noi. Pentru *Ist. lui Horea* adresează-te la autor, dl *Nic. Demșușan*, Iași. *Ist. lui Papiu Ilarian* este de mult epuizată.

Pentru redacție și editură responsabil: *Ioan Morariu*. Proprietar: Pentru „*Tipografia*“ societate pe acțiuni: *V. H. Dressnandt*.

Mare prăvălie
de
băcănie, candite, delicatose, bumbacuri etc.,
a societății comerciale

„CONCORDIA“

Str. Măcelarilor nr. 20.

Strada Baier nr. 1.

Edificiul „Albinei“.

vînzare în mare și mic.

Toate articolele aparținătoare sferei de băcănie, delicatose, candite și bumbacuri se pot procura cu prețurile cele mai moderate și în calitatea cea mai bună, la societatea „Concordia“.

Prăvălia noastră arangiată după recerințele moderne, numeroasele localități ce ne stau la dispoziție, precum și importul direct de mărfuri ne pun în plăcuta poziție de a corăspunde tuturor așteptărilor.

În special recomandăm Onor. public următoarele articole: Cafea, proaspătă de diferite soiuri, Zahar Raff. I-a, Stafide, Migdale, Mazere, Linte, Orez, Piper, Cuișoare, Șofran francez, Thee, făină de toți numerii, Orange, Masline, Iere negre și roșii, Șuncă, Salamă, Pești marinați (Aalfisch, heringi, ruși), brânze proaspete; Liqueuri (E. Lichtwitz & Co.) Rum, Cognac.

Vinars curat de drojdii. — Vinars curat de prune.

Oțet de vin veritabil.

Vinuri curate și tot felul de ape minerale.

Fructe sudice, Oleiuri, Lumini, Săpunuri, Petroleu etc.

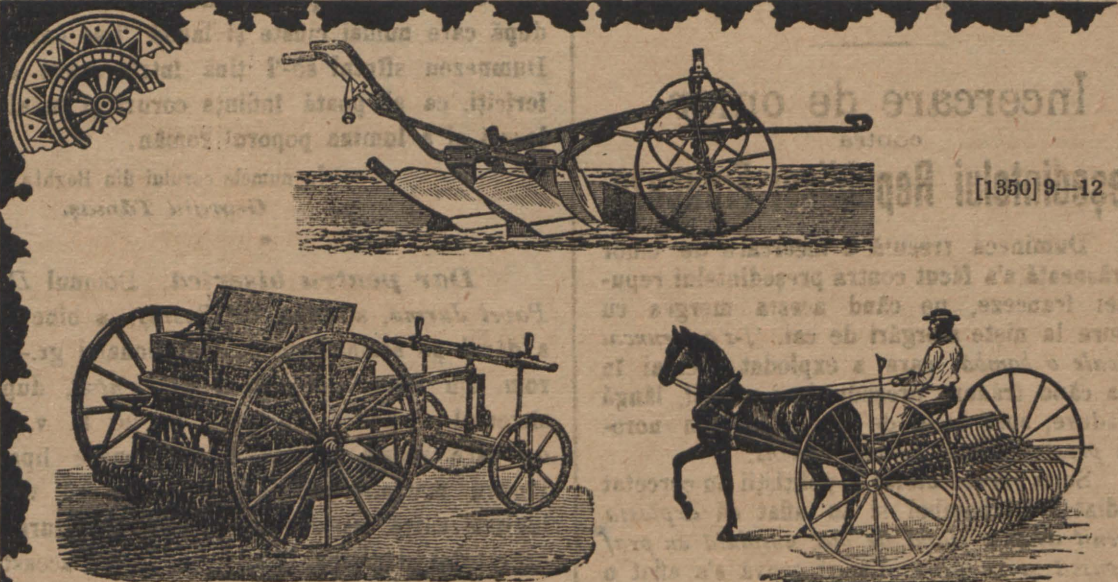
diferite sămințe agronomice plombate și scutite de rocoină cu prețuri foarte favorabile.

Din despărțământul de textile recomandăm următoarele: Bumbacuri de țesut, Bumbacuri franțozești veritabile (marca D. M. & C.) albe și de diferite colori, Păr, (Haras) berca, mătăsuri de cusut în diferite colori, etc.

Așteptând numeroasele comande ale M. O. public și promițînd serviciu prompt, semnăm cu toată stima

„Concordia“,
societate comercială pe acții.

[1039] 16—

[1350] 9—12

Hofherr & Schrantz

fabrica de mașini agricole și turnătorie de fer
în **Budapesta**.

Prin prezența avem onoare, a aduce la cunoștință, că am predat reprezentarea casei noastre dlui **Heinrich Kröger**, neguțetor cu ferării, Sibiin, strada Urezului nr. 1, unde vom și ave depositul de mostre de pe mașinele și uneltele agricole.

Cataloguri ilustrate trimitem la cerere franco.

Mașine de sămănat, pluguri, mașine de cosit, grape pentru fân, mașine de treierat cu mâna, moriște de curățit grâne etc., cu prețuri reduse.

LOTERIE.

Tragerea din 12 Iunie n.

Timișoara: 89 73 20 2 16
 Viena: 52 86 10 85 83

Tragerea din 16 Iunie n

Brünn: 78 81 2 3 6

Tirgurile din săptămâna viitoare după căl. vechiu.

Duminică, 8 Iunie: Baia-de-Criș, 8—11 Ferihaz-Luni, 9 Iunie: Cincul-mare, Murăș-Oșorheiu, Neustadt.

Mercuri, 11 Iunie: Odorheiuul-sécuiesc, (3 zile premergătoare tirg de vite).

Joi, 12 Iunie: Brașov, Ciuc-Cartfalău, Gârceiu (Görscön), Macfalău, Pânticeu (Pánctel-Cheh), Racoșul-inf., Seica-mică, Sighișoara, Șintereag, Turda, Vințul-de-jos.

Vineri, 13 Iunie: Bereaș (Sáros-Berkez) Satulung, Șimleul-Selagiului, Zabola.

Sâmbătă, 14 Iunie: Grind, Rodna veche.

Călimdarul săptămânii.

Zilele	Călimdarul vechiu	Călimd. nou	Soarele
	Dum. 1. după Ros., gl. 8, sft. 1.		rés. ap.
Dum.	8 Muc. Teodor Srat.	20 Laura	4 3 7 57
Luni	9 Chiril Alexandr.	21 Aloisiu	4 3 7 57
Marti	10 S. M. Timoteiu	22 Paulin	4 3 7 57
Merc.	11 S. A. A. Bart. și Varn.	23 Edeltrup	4 3 7 57
Joi	12 C. P. Onufrie c. m.	24 Ioan Botez.	4 3 7 57
Vineri	13 Mța Achilia	25 Prosper	4 3 7 57
Sâmb.	14 Prorocul Eliseiu	26 Ieremia	4 4 7 56

Librăria „Tipografiei“, soc. pe acțiuni, Sibiu.
 Deposit general pentru Sibiu și giur.

Avis fumătorilor de țigarete!

Hârtia de țigarete
„CLUB“

este cea mai bună, mai fină, și totuși cea mai tare hârtie de țigarete.
 Total liberă de glicerină.

Se poate căpeta pretutindenea.

În pachetare patentată costă 3 cr.
 în pachet comun „Club exquisit“ 2 cr.
 NB. Din aceeași hârtie se prepară și plăcuțele tuburi pentru țigarete.

O șatula cu 100 de tuburi costă 18 cr.
 La vânzări în mare și mai ales traficanților se dă mare rabat.

Marca de apărare e:

Un domn cu ochelari, fumând țigaretă.

Deposit general pentru Sibiu și jur (vânzare în mic și mare) la 10

Librăria societății pe acțiuni

„Tipografia“,

Sibiu, strada Poplăcii Nr. 15.

Deposit general pentru Sibiu și giur.

Librăria „Tipografiei“, soc. pe acțiuni, Sibiu.

„Tipografia“, soc. pe acțiuni, Sibiu.

Poesiile

mult iubitului și originalului poet

George Coșbuc,

se află de vânzare la „Tipografia“, pe lângă prețurile originale și anume:

„Balade și Idile“ (editura Librăriei Socec & Comp., 1899) fl. 1.50.

„Fire de tort“, versuri (ca continuare la „Balade și Idile“), editura Librăriei C. Sfetea, 1896 fl. 1.25.

La comanda, care sunt a se adresa „Tipografiei“, soc. pe acțiuni în Sibiu, este de a se adăuga pe lângă prețul vol. și 5 cr. porto pentru 1 volum.

Coase de garanție

În calitatea cea mai bună, mai fină și mai puternică la tăiat, măsurată a—b de 75, 80, 85, 90 cm. lungă

I.

fiecare bucată 1 fl. 20.

II.

Ori-care coasă, dacă nu se dovedește bună la întrebuințare, se primește îndărăt. În fiecare coasă e bătut numele meu „Kröger“ și cuvântul „Garanție“. Fiecare „coasă de garanție“ este bătută înainte, cum se cade, pentru-că prin baterea greșită adese-ori și cea mai bună coasă se strică. Ciocan și nocovală de bătut coasa, în calitate garantată, mustra I. și II. costă câte 1 fl. 05 cr.

Cute, chemică, roșie, vânăță, și peatră de curățit rugina, în calitate dovedită bună recomandă.

Heinrich Kröger, ferărie,

[1876] 4—6

strada Urezului nr. 1.

Expedarea prin postă și rambursă.

Banca generală de asigurare „TRANSILVANIA“

ÎN SIBIU.

fundată în anul 1868

[1482] 2—30

asigurează prelungă condițiile cele mai favorabile:

- a) în contra pericolului de foc și exploziune clădiri de ori-ce fel, mărfuri, produse de câmp, mobilii etc.
- b) pe viața omului în toate combinațiunile, precum: asigurări de capitale pe cazul morții și pentru termine fixate, de zestre și de rente.

Dela fundarea institutului se plătiră:

Despăgubiri pentru daune cauzate prin foc	Sume asigurate pe viață
în a. 1869—1893 fl. 989,031.85	în a. 1870—1893 fl. 808,118.60
în a. 1894 „ 56,333.20	în a. 1894 „ 59,659.—
în a. 1895 „ 50,463.35	în a. 1895 „ 66,862.11
în a. 1896 „ 61,925.11	în a. 1896 „ 81,784.—
Suma fl. 1.157 753.51	Suma fl. 1.016,423.71

2,174.177 fl. 22 cr.

Conform bilanțului pentru 1895 fondurile de rezervă și garanție se urcă la **999.950 fl. 23 cr.**

Prospecte și formulare se dau gratis.

Deslușiri se dau și oferte de asigurări se primesc prin Direcțiune în Sibiu, (Strada Cisnădiei Nr. 5, casa proprie), sau prin Agenturile generale și principale în Brașov (H. Hermann), Cluj și Arad, precum și prin Agenturile speciale în locurile mai însemnate.

4 medalii de aur, 18 de argint, 30 diplome de onoare și de recunoștință.

Prafurile Korneuburg pentru nutirea vitelor ale lui Kwizda.

Mijloc dietetic pentru cai, vite cornute și oi.

De 43 de ani se întrebuințează în cele mai multe grajduri, la lipsa de poftă de mâncare, mistuire rea, pentru îmbunătățirea laptelui și augmentarea laptelui dela vaci.

Prețul unei cutii 1/1 70 cr., o cutie 1/3 35 cr.

Veritabilă numai cu marca de scutire de mai sus, se află în toate II. apotecile și drogueriile. [1182] 7—40

Deposit principal

Franz Joh. Kwizda,

furnisor de curte ces. reg. și reg. român.

Apotecar de cerc, Korneuburg, lângă Viena.

Hârtie
pentru
scrierea de model la examen
(Propise)
se află de vânzare la
„Tipografia“, soc. pe acțiuni, Sibiu.
100 bucăți 65 cr.

Fabricatele mele

sunt în genere recunoscute de bune și ieftine!

Remontoir-nikel fl. 3.50: remon-
toir-argint $\frac{800}{1000}$ fl. 6.—; remon-
toir-anker Spiral-Brequet 15 bu-
căți, fl. 10.—; 16 bucăți, 1 cu-
tioară, calpac de sticlă fl. 12.—.
Orologiu deșteptător, anker, lu-
minător, calitatea primă fl. 1.70.
Regulator de tras odată pe zi fl. 5.75. Re-
gulator de tras odată în 10 zile fl. 8.50. Cata-
log ilustrat de oroloage, lanțuri de oroloage,
regulatoare, obiecte de aur și argint, până la
cea mai fină sortă se trimite franco și gratis.
Ce nu convine, se schimbă sau se restituie
prețul. [2252] 18—20

Eug. Karecker, fabrică de oroloage.

46. Bregenz (lângă lacul Boden).

Garanță de doi ani.

La librăria „Tipografiei“, soc. pe acțiuni
în Sibiu se vând:

Operele preotului Kneipp:

Sfaturi
asupra

sănătății copiilor sau îngrijirile

ce trebuiesc date copiilor bolnavi și sănătoși.

Prețul 1 fl. v. a.

Precum și

CURA DE APĂ.

Cum trebuie să trăiți.

Testamentul meu și Conferințe publice.

Prețul 1 fl. 50 cr.

IULIU ERŐS,
str. Cisnădiei 3. SIBIU. str. Cisnădiei 3.
Edificiul băncii „Transilvania“.

Cel mai ieftin izvor de procurare, cel mai mare deposit
în toate soiurile. Oroloage, lanțuri de oroloage, giuvaiera,
obiecte de aur și argint, cercei, inele, brățare, lanțuri
de gât, broșuri, brățare cu orologiu, garnituri și decoruri
de masă în aur și argint curat. [1151] 9—38

Obiecte optice! — Atelier bun de orologer.
Comandele din afară se execută prompt și conștientios.

Coase și unelte de bătut coasele
sub garanță pentru fiecare ținută.

Semnul	COASE					Semnul
C. F. J.						C. F. J.
lungime	70	75	80	85	90 cm.	
1 bucată	—80	—80	—80	1.—	1.—	

Din cele bătute costă bucată cu 10 cr. mai mult. Prețurile uneltelor de bătut
coasele sunt alăturate la figuri.

Coasele și uneltele de bătut, cari sunt necorespunzătoare se iau îndărăt, respective
se schimbă, chiar și dacă au fost folosite.

Carol F. Jickeli, Sibiu.

La cumpărare de 10 bucăți de coase, o coasă se dă gratis. În un pachet de 5 chlg.
măsurat lungimii coaselor, 6—8 bucăți, pentru care portul postal dimpreună cu
timbrul de fracht și proviziunea este 27 cr. în depăr-
tarea zonei prime, 42 cr. în toate celelalte zone.

Fier în rugi din Hunedoara (Kudsir)
depou bogat asortat.

[1718 2—]

Reparaturi în grabă, bine și ieftin.

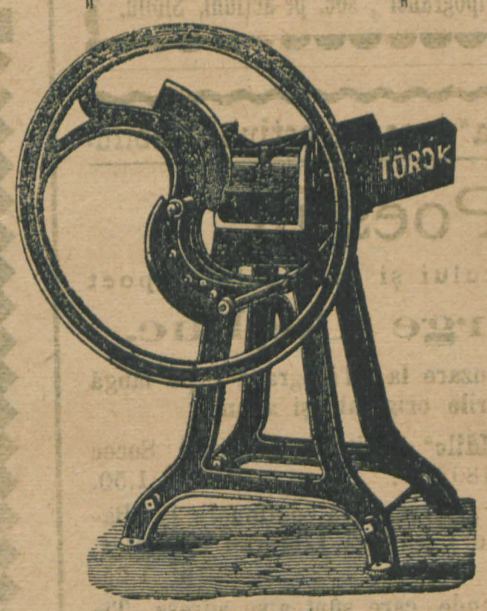
Andrei Török
Fabrică de mașini agricole în Sibiu

recomandă stimaților domni economi fabricatele sale bine cunoscute în țeară
și străinătate și de multe-ori premiate.

Tot felul de **pluguri** — pentru mersul ușor și bun al plugurilor
mele dau garanță — **mașină de tăiat** de ale lui Haerling și în
deosebite mărimi, **teasuri** pentru stoarcerea oleiului, mustului de stru-
guri și de poame, toate de un sistem probat ca bun, **virtej** (găpel) pentru
câte 1—4 cai, **mașine de imblătit** (trierat) de mână, cu virtej, și
cu vapori, mașini pentru alegerea grâului în 4 deosebite mărimi, mașină
pentru desfacerea **cuouruzului**, **moară pentru păsat**, **pumpe** pentru
afanzimi până la 20 metri, **mașini** de sămănat și triere, grape și altele:

Mai departe eu port neguțatorie de fer cu un mare magazin de ni-
covele, foi, mașini pentru șiroafe și pentru găurirea ferului, tinichea (pleu)
pentru coperișe, șindile, apoi tot felul de alte instrumente și unele de
lipsă făurarilor și lăcătarilor, toate de cea mai bună calitate. [314] 16—26

Lista prețurilor ilustrată, gratis și franco.

Prețuri ieftine, serviciu solid.

Prețuri ieftine, serviciu solid.

Întemeiată la anul 1857